

אורן אליאב בא מהעבר

יום שלישי 08 ביוני 2010 03:00 מאת: סמדר שפי

עבודותיו של אורן אליאב, המוצגות בגלריה ברוורמן, מתאפיינות בתנופה ציורית ומאזכרות את פאר העבר האירופי

"פעמון", 2010

"הם לא יעירו אותנו בזמן", תערוכת היחיד של [אורן אליאב](#) המוצגת בגלריה ברוורמן בתל אביב, מרשימה. בעבודות גדולות, בעלות תנופה ציורית, ניכר כי אליאב מתרכז במה שנראה כפרטים מתוך ציורים אירופיים מ"העבר", כשהכוונה היא לכל מה שנע בין הרנסנס לניאו-קלאסיציזם, לרבות המנייריזם והבארוק.

אליאב מצטט בעבודותיו פרטים מסוגות ציור, אדריכלות ודיוקנאות, וכך מצוירים מזבח ותקרה מעוטרת, פעמון, גלימה או קסדה - חפצים שכל אחד מהם נהפך בתודעה הקולקטיבית למעין עוגיית מדלן שמובילה לעבר מפואר, כפי שעוצב על ידי סרטים וספרים פופולריים לא פחות מאשר באמנות, בהיסטוריה או במבנים הקיימים עד היום. בתודעה הישראלית נקשרים חפצים אלה גם לגעוע לאירופה (למרות המעמד הנחות שהיה ליהודים בתוך המערך המפואר של כנסייה ומלכות).

אליאב, שזכה לאחרונה בפרס רפפורט ל-2010, הציג עבודות ברוח דומה [בתערוכת בוגרי התואר השני בבצלאל במתחם התחנה ב-2009](#). קיטוע הדימויים שהוא נוקט מעמיד את הצופה מול שבריר, רסיס של דימוי שלם שפוצל. בעבודות הטובות נוצר כתוצאה מהקיטוע ומגודלם של הציורים מבט אמביוולנטי, ובו פועלים במקביל האדרה וביטול המיסטיפיקציה. לעומת זאת, בציורים החלשים נראה שההתרפקות על פני השטח המקושטים והמעוטרים אינה עמוקה יותר מהרושם הראשוני, וכך מדובר בעבודה שהרצון שלה לרצות ולשאת חן נהפך לאפיון מרכזי. כמו שקורה לא פעם, נדמה שהאמן והאוצרת התאהבו בעבודות ולא היה מי שיצמצם את התערוכה למיטב בלבד, וחבל.

"מלכה", 2010

"תקרה" מ-2010 (145x220 ס"מ) היא מהעבודות הטובות בתערוכה. שמה סתמי במתכוון, מנמיך ציפיות.

מצויר בה קטע של כיפה במבט מלמטה כך שנראה חלק מהקימור ומתגלה האוקולי, החלון העגול בראש הכיפה המשמש לתאורה ואיוורור. מעטים הם הפרטים האדריכליים שהם כל כך טעונים מבחינה איקונוגרפית ככיפות. המוקדמות שבהן היו במזרח הקדום בקנה מידה קטן ולאחר מכן פותחו במערב הרומאי, עד כיפת הענק של הפנתיאון ברומא. לאחר מכן נהפכו כיפות לאפיון מרכזי של אדריכלות נוצרית בכנסיות הביזנטיות (איה סופיה) והמערביות (הקתדרלה בפירנצה, סן פטרוס ברומא וסנט פול בלונדון) ומאוחר יותר גם לאפיון אדריכלות איסלאמית. בעידן המודרני אומצו כיפות גם כסמל הריבון החילוני, כמו בגבעת הקפיטול בוואשינגטון. בכל המקרים הכיפה היא דימוי ליקום, אזכור לאינסופיות של שליטת הבורא.

בתקדימים ציוריים, וכאלו יש רבים, מצוירות כיפות באופן מאוזן, בדרך כלל סימטרי. אליאב מצייר קטע שנראה כמו התרשמות של רגע, שמדגיש בעיקר את חוסר היכולת להכיל את הגודל העצום הנפרש לפני העין ואת כל ההוד, ההדר והאור. האור, קרניים שבורות מבעד לחלון, נהפך לנוכחות חלבית שמסתירה ומערפלת את הקישוטים. יש בכך גם תוספת לחוויה שיותר משהיא מבטאת התעלות, היא נהפכת בציור של אליאב לכמעט פסיכדלית.

"תקרה", 2010

הציור "מלכה" מ-2010 (145x200 ס"מ) הוא דיוקן של אשה שחורה לבושה בביגוד אירופי מפואר עם צווארון לבן קשיח, מהסוג שהיה נפוץ בעיקר בארצות השפלה, באנגליה ובספרד בסוף המאה ה-16. לייצוג שחורים באופן מכובד, כבעלי אישיות עצמאית המביטים ישירות לצייר ולצופה ואינם משפילים מבט, יש תקדימים מעטים בציור המערבי לפני מחצית המאה הקודמת. בדרך כלל, אם צוירו, שחורים תוארו כעבדים, כלומר, כסימן לעושר של בעליהם הלבנים.

כמו ציור התקרה, שתופס תחושה של סחרחורת קלה, גם ציור הדיוקן הזה (שאפשר לראות בו התייחסות לציורי הנשים השחורות המעטים של רובנס או אניבלה קראצ'י) מופז אור באופן המדגיש את הרגע החולף, הרף העין, את האבסורד שבהקפאה שהציור יוצר, וגם את כוחה של ההקפאה ככזו המכריחה את הצופה להתבונן.

חלשה בהרבה היא העבודה "גלימה" מ-2010 (260x145 ס"מ), ובה אליאב מזכיר מאוד עבודות של יגאל עוזרי מתחילת שנות ה-90 אבל ללא הברק שאיפיינו את העבודות ההן.